

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Articvlvs VIII. Vtrum hæc sit vera: Christus est Creatura.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82325)

communicatio sicut nullam dicit imperfectionem, ita nec ullam ponit mutationem in persona communicante, aut in personalitate communicata. Mutatio vero hic interueniens tota est ex parte humanitatis. Hanc autem mutationem Caiet. ait esse relatiuam, & existeret in humanitate tãquam in subiecto, eius vero terminum esse Verbum, eo quod Verbum ea sola ratione referatur ad humanitatem, quod humanitas refertur ad ipsum; ita ut tota realitas relationis sit in humanitate; sicut cõtingit in aliis similibus relatiuis tertij modi: Sed quia omnis relatio realis præsupponit suum fundamentum, ad quod sequitur necessarius, ideo impossibile est fieri in aliquo mutationem relatiuam, quæ non consequitur alterius termini mutationem, nisi prius fiat mutatio subiecti ad ipsum fundamentum relationis; fundamentum autem huius relationis humanitatis ad Verbum, quæ dicitur unio, est vnio, quæ est esse substantiale in compositione consistens, quod est in ipsa humanitate eo modo, quo totum compositum ex natura & supposito dicitur esse in natura. Fit autem in assumpta humanitate mutatio hoc ipso, quod de nouo fit subsistens diuina personalitate, & cum ea componit ineffabiliter, ita ut resultet hoc compositum, quod est Deus homo, & homo Deus. Cum igitur in prædictis duabus propositionibus videlicet: *Deus factus est homo, & homo factus est Deus*, participium *factus* non dicat mutationem, sed factionem; cuius subiectum in prima significatur esse Deus, terminus autem homo; in secunda vero subiectum significatur esse homo, terminus autem Deus, prima merito acceptatur ut vera, secunda refutatur ut falsa: Nam prima dicit illud esse factum, quod vere se habet, ut subiectum factionis; Deus enim, ut ante diximus, est subiectum illius factionis, quo Deus filius fit homo, assumendo & veniendo sibi personaliter humanitatem & eam sustentando; humanitas autem est terminus huius factionis formalis. Secunda vero falsa est; quia in ea Deus significatur, ut terminus factionis, cum tamen neque ratione personæ neque ratione diuine nature possit esse terminus circa suppositum hominis, quod significatur hoc nomine *homo*, cum dicitur: *homo factus est Deus*, ut hic etiam Caietanus aduertit.

Tertio notandum est Deum ipsa susceptione humanitatis, seu incarnatione non posse dici mutatum per communicationem idiomaticam, cum tamen ex eadem communicatione dicatur genitus, & natus ex Virgine, passus & mortuus, & ab aliis etiam mutationibus denominetur: dicitur enim ætate creuisse, ambulasse, & eadem ratione dici potest localiter mutatus aut motus fuisse. Huius vero differentia præcipua ratio est vsus vocabulorum & vitatio erroris. Dicendo namque Deum incarnatione mutatum fuisse, illorum errori nos assentiri significamus, qui dicebant Deum in carnem fuisse conuersum, aut ex duabus naturis, Diuina scilicet & humana, tertiam resultasse dicendo autem fuisse ex Virgine natum Deum, mortuum, localiter motum vel ambulasse & similia, facile intelligi potest, hæc illi conuenire secundum humanitatem; & in hoc sensu Patres & Ecclesia vsurpâr dicta vocabula. Secundo dici potest nomen mutationis aut mutati, absolute de Deo dictum, aut etiam in ordine ad assumptam naturam denotare ex vi & vsu vocabuli, Deum secundum se esse subiectum mutationis; ac proinde secundum se mutari; quod est erroneum. Cum autem dico, Deus genitus est ex virgine, non potest intelligi Deum esse generationis subiectum; quoniam hoc est materia prima, æque esse terminum ge-

neratione productum; quia per illam particulam, ex virgine, determinatur dictio illa, *genitus*, ad talẽ generationem, quæ scilicet est secundum humanam naturam, secundum quam assimilatur matri: Similiter cum dico: Deus natus est ex virgine, dictio illa, *natus*, determinatur per illam particulam, ex virgine, ad temporalem natiuitatem, quæ est secundum humanam naturam, & significatur Deum non secundum se siue secundum diuinam suam naturam, sed secundum assumptam humanitatem ex tempore fuisse natum ex virgine. Cũ etiam dico: Deus mortuus est, dictio illa, *Deus*, supponit pro Deo filio Incarnato, duplicem habentem vitam, scilicet diuinam & humanam, & cum non possit intelligi Dei filium mortuum fuisse secundum vitam diuinam, consequens est, ut prædicatum illud, *mortuus*, restringat subiectum ad standum pro filio Dei habente vitam humanam. Denique cum dico: Deus ambulauit, mutatus est localiter, & similia alia prædicata, hæc determinant subiectum, ut supponat pro Deo habente naturam humanam, ut sic; & ideo veræ sunt & Catholicæ: talis autem limitatio seu restrictio non fit in illa propositione: Deus assumptione humanitatis seu incarnatione mutatus est, & ideo non est admittenda. Valq. disp. 64. cap. 4. circa difficultatem hanc multa dicit, quæ mihi à philosophia, & à veritate prorsus aliena videntur; ea nunc non expedit examinare.

MULTA producantur ab expositoribus argumenta contra primam conclusionem articuli sexti, & quartam articuli septimi; quæ vide, si placet, apud Caiet. Med. & Valq. disp. 64. Vide etiam quæ scribunt Cai. & Suar. circa responsionem ad primum argumentum D. Tho.

ARTICVLVS VIII.

Verum hæc sit vera: Christus est Creatura.

Ad hoc autem sic proceditur. Videtur, quod hæc sit vera, *Inf. q. 20. a. 2. Christus est creatura*: Dicit enim Leo Papa, Noua, & 1. ad 1. & 1. in audita conuentio: Deus qui est, & erat, sit creatura. Sed q. 41. a. 3. c. illud potest predicari de Christo, quod filius Dei factus est per incarnationem. Ergo hæc est vera, Christus est creatura.

Præterea: Proprietates vtriusque nature, possunt prædicari de hypostasi communi vtriusque nature quocunque nomine significetur, ut supra dictum est. Sed proprietates humane nature est esse creaturam: sicut, & proprietates diuine nature est esse creatorem. Ergo vtrunque potest dici de Christo, scilicet quod sit creatura, & quod sit increatus, & creator.

Præterea: Principali pars hominis est anima, quam corpus. Sed Christus ratione corporis, quod de Virgine traxit, dicitur esse simpliciter natus de Virgine. Ergo ratione anima, quæ creata est à Deo, debet simpliciter dici, quod Christus sit creatura.

Sed contra est, quod Ambrosius dicit in libro de Trinitate. Nunquid dicto factus est Christus: nunquid mandato creatus est Christus: quasi dicat, non. Vnde subdit, Quomodo autem creatura in Deo esse potest? etenim Deus natura simplicis est, non coniunctæ. Ergo hæc non est concedenda, Christus est creatura.

Respondendo dicendum, quod sicut Hieron. dicit ex verbis inordinate prolatis incurritur hæresis. Vnde cum hæreticis, nec nomina debemus habere communia, ne eorum errori fauere videamus. Arriani autem hæretici Christum dixerunt esse creaturam, & minorem Patre, non solum ratione humane nature, sed etiã ratione diuine personæ. Et ideo non est absolute dicendum, quod Christus sit creatura, vel minor Patre, sed cum determinatione, scilicet secundum humanam naturam. Ea vero, de quibus suspicari non potest, quod diuina persona conueniant secundum

cundum seipsam, possunt simpliciter dici de Christo ratione humana natura: sicut simpliciter dicimus Christum esse passum, mortuum, & sepultum. Sicut etiam in rebus corporalibus, & humanis, ea, quae in dubitationem venire possunt, an conueniant toti vel parti, si insunt alicui parti, non attribuimus toti simpliciter, id est, sine determinatione: non enim dicimus, quod Aethiops est albus, sed quod est albus secundum dentes. Dicimus autem absque determinatione, quod est crispus: quia hoc non potest et conuenire, nisi secundum capillos.

Ad primum ergo dicendum, quod aliquando Sancti Doctores causa breuitatis determinatione omissa, nomine Creatura vtuntur circa Christum: est tamen in eorum dictis subintelligenda.

Ad secundum dicendum, quod omnes proprietates humanae naturae, sicut, & diuinae possunt aequaliter dici de Christo. Vnde, & Damasc. dicit in 3. lib. quod Christus, qui Deus est, & homo, dicitur & creabilis, & increabilis, partibilis, & impartibilis. Sed tamen illa, quae dubitationem habent circa alterutram naturam, non sunt dicenda absque determinatione. Vnde ipse postea alibi subdit, ipsa una hypostasis. scilicet Christi, & increata est Deitate, & creata est humanitate. Sicut, & econuerso non esset dicendum sine determinatione, Christus est incorporeus, vel impassibilis ad euitandum errorem Manichaei, qui posuit Christum verum corpus non habuisse, nec vere passum esse: sed dicendum est cum determinatione, quod Christus secundum Deitatem est incorporeus, & impassibilis.

Ad tertium dicendum, quod de natiuitate ex Virgine, nulla dubitatio potest esse, quod conueniat personae filij Dei, sicut potest esse de creatione. Et ideo non est similia ratio vtroque.

Forma Textus.

RESPONDET primo S. D. quaesito vnica conclusione, deinde proposita, vel magis insinuata vna distinctione, statuit duas regulas.

CONCL. est: Non est absolute dicendum, quod Christus est creatura, vel minor patre, sed cum determinatione, scilicet secundum humanam naturam: Probatur: quia cum haereticis, nec nomina debemus habere communia; ergo non est absolute dicendum, &c. Antecedens probatur: Primo auctoritate Hieronymi; qui dicit, quod ex verbis inordinare prolatis incurritur haeresis. Secundo probatur, quia sic videremur fauere eorum errori. Consequentia vero probatur: quia Arriani haeretici dixerunt, Christum esse creaturam, & minorem patre, non solum ratione humanae naturae, sed etiam ratione diuinae personae.

Distinctio est: Ea quae Christo conueniunt ratione humanae naturae, sunt in duplici differentia: Nam quaedam sunt, de quibus dubitari potest, quod diuinae personae conueniant secundum seipsam: Quaedam vero sunt, de quibus nulla potest esse suspicio, quod diuinae personae conueniant secundum seipsam, sed clare constat ea illi conuenire ratione humanitatis assumptae.

Prima Regula est: Ea, quae ita Christo conueniunt ratione humanae naturae, vt dubitari de eis possit, quod diuinae personae conueniant, non possunt simpliciter dici de Christo.

Secunda Regula est: Ea, de quibus suspicari non potest, quod diuinae personae conueniant secundum seipsam, possunt simpliciter dici de Christo ratione humanae naturae: Manifestatur haec regula: quia simpliciter dicimus, Christum esse passum, mortuum & sepultum. Deinde probantur ambae simul ex communi vsu loquendi in rebus corporalibus & humanis, in quibus quaedam sunt, quae secundum se communia sunt toti & parti, ac proinde dubitari potest, an conueniant toti vel parti, vt esse albus: Quaedam autem propria sunt

vnici soli parti, vt esse crispus. Et ea quidem, quae secundum se communia sunt toti & parti, si alicui parti tantum insunt, non attribuuntur toti simpliciter, id est, sine determinatione, quia non dicimus, quod Aethiops est albus; quia facile quis opinari posset illum esse album secundum se totum, sed dicimus, quod est albus secundum dentes. Quae autem propria sunt vni parti, simpliciter, id est, absque determinatione, attribuuntur toti: dicimus enim absque determinatione, hunc hominem esse crispum, quia crispitudo non potest homini conuenire, nisi secundum capillos.

Expositio Textus.

DVO SVNT in hoc discursu, quorum explicatio legenda est apud Caietanum. Primum est illud antecedens: Cum haereticis nec nomina debemus habere communia. Secundum est illud assumptum ad probationem consequentiae: Arriani dixerunt Christum esse creaturam, & minorem patre.

QVÆRUNT hic expositores; an haec propositio: Christus est creatura, non ea tantum ratione sit vitanda, quia periculum habeat erroris, sed etiam, quia falsa sit in rigore, & in proprietate sermonis: Ratio dubitandi est: quoniam ex Sanctis Patribus quidam negant & quidam affirmant, Christum dominum esse creaturam, & magna est inter Scholasticos concertatio, & S. Doct. hic diuersam videtur habere doctrinam ab ea, quam alibi tradidit, vt notant hic recentiores. Ex quibus Med. & Aluar. affirmant D. Thom. hic & alibi in ea fuisse sententiam, quae docet praedictam propositionem in Rigore & proprietate sermonis esse falsam. Vasquez autem sequutus Caietanum, ait & pro posse defendit eam esse veram, & solum propter erroris periculum esse cauendam. Cuius argumentis plene satisfacit Aluar. Suar. proposita distinctione nititur vtramque sententiam conciliare, sed eam conciliationem impugnatur Vasquez quibusdam non satis efficacibus argumentis. Aliam conciliationem adhibet dictis S. Thom. Bergomas in Aurea Tabula, dubio 123. sed lectori sufficere poterunt ea, quae scribunt hic Medi. & Aluar. d. sp. 70.

ARTICVLVS IX.

D Vtrum hac sit vera, iste homo, demonstrato Christo, incepit esse?

AD nonum sic proceditur. Videtur, quod ille homo, demonstrato Christo incepit esse. Dicit enim Augustinus super Ioann. Priusquam mundus esset, nec nos eramus, nec ipse mediator Dei, & hominum, homo Iesus Christus. Sed illud, quod non semper fuit, incepit esse. Ergo ille homo, demonstrato Christo, incepit esse.

Præterea: Christus incepit esse homo. Sed esse hominem, est esse simpliciter. Ergo ille homo incepit esse simpliciter.

Præterea: Homo importat suppositum humanam naturam. Sed Christus non semper fuit suppositum humanam naturam. Ergo ille homo incepit esse.

Sed contra est, quod dicitur Hebr. vlt. Iesus Christus heri, & hodie, ipse, & in secula.

Respondetur dicendum, quod non est dicendum, quod ille homo, demonstrato Christo, incepit esse, si nihil addatur, & hoc duplici ratione. Primo quidem: quia haec locutio est simpliciter falsa, secundum sententiam catholicam fidei: quia ponimus in Christo vnum suppositum, & vnam hypostasim, sicut, & vnam personam. Secundum hoc enim oportet, quod in hoc, quod dicitur, iste homo, demonstrato Christo, designetur suppositum æternum: cuius æternitati repugnat incepere esse. Vnde haec est falsa, hic homo